

Lietuvos sienos

Lietuva yra rytinėje Baltijos jūros pakrantėje. Žvelgiant į Lietuvos žemėlapi matyti, kad dalis jos sienos su šalimis kaimynėmis eina sausuma, dalis upe, dalį sienos skalauja Baltijos jūra.

Prisiminkite: visuose žemėlapiuose viršuje būna šiaurė, apačioje pietūs, kairėje pusėje vakarai, o dešinėje rytai. Šios kryptys padeda orientuotis žemėlapyje, nusakyti, kur yra kokia nors vietovė.

- Žemėlapyje atidžiai apžiūrėkite Lietuvos sienas ir atsakykite į klausimus:
 - Su kokiomis valstybėmis Lietuva ribojasi rytuose?
 - Su kokia valstybe Lietuva ribojasi šiaurėje?
 - Su kokiomis valstybėmis Lietuva ribojasi pietuose?
 - Kuo ypatinga vakarinė Lietuvos siena?
- Kokia upė sudaro didelę dalį pietinės Lietuvos sienos?
- Į Lietuvos sienas pažiūrėkite dar atidžiau. Gal kuri nors mūsų valstybės sienos dalis eina ir ežeru?
- Pasekite žemėlapyje:
 - Iš kokios šalies atiteka didžiosios Lietuvos upės Nemunas ir Neris?
 - Į kokią valstybę nuteka Venta?

Lietuvos kaip ir kitų šalių sienas žymi stulpeliai su valstybės herbu. Sienas saugo pasieniečiai. Į Lietuvą atvykstantys žmonės turi eiti ar važiuoti per kontrolės punktus, kuriuose tikrinami atvykstančiųjų dokumentai (tai netaikoma Europos Sąjungos valstybių gyventojams). Pasienetiečiai prižiūri, kad būtų laikomasi atvykimo ir išvykimo iš mūsų šalies tvarkos.

Į Lietuvą įvežamas prekes pasienio kontrolės punktuose tikrina muitinės pareigūnai.

- Kokie Lietuvos miestai ar miesteliai yra arčiausiai valstybės sienos?
- Raskite žemėlapyje savo gyvenamąją vietą.
- Kokie artimiausi miestai yra į šiaurę, į pietus, į rytus ir į vakarus nuo jūsų gyvenamosios vietos?
- Gal per jūsų gyvenamąją vietovę teka kokia nors upė? O gal greta yra ežeras ar kitas vandens telkinys?
- Tyrinėdami Lietuvos žemėlapi pasakykite, kurios pasaulio šalies kryptimi nuo Vilniaus yra Panevėžys, Šiauliai, Kaunas, Druskininkai.

Mūsų namų garsai

1. Ką poetas eilėraštyje vadina mūsų namais?

Liutauras Degėsys
ČIA MŪSŲ NAMAI

Užkopsi į didelę kalvą –
Upelė žemai
Tau sako, pakėlusi galvą:
– Čia mūsų namai!

Čia sodai gražiausių mėlynių,
Aviečių kiemai,
Čia stirnų ir zuikių tėvynė
Ir paukščių namai.

Jaunučiai, žaliai pasipuošę
Beržai ir klevai
Taip tyliai pritardami ošia:
– Čia mūsų namai.

Dairaisi iš didelio aukščio,
Galvoji linksmi:
Tai upės ir medžio, ir paukščio –
Ir tavo namai!

Iš knygos „Žolynas“

aviečių
mėlynių

- Kokius tėviškės vaizdus pamatėte eilėraštyje?
- Kokius tėviškės garsus išgirdote?
- Pasimokykite skaityti eilėraštį chorą – taip, lyg oštų gimtinės miškas.

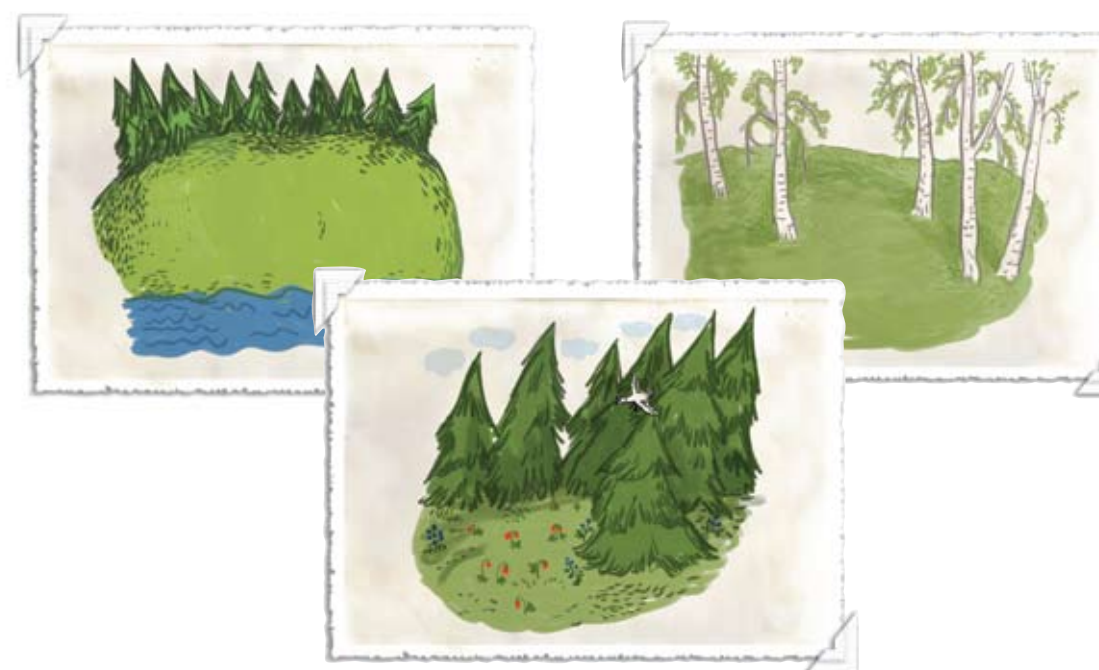

2. Aptarkite, ką jūs vadinate savo namais:

- savo kambarį?
- savo butą, namą?
- savo miestą?
- savo šalį?

Ko daug?
medžių
paukščių

3. Gimtinės grožį saugome nuotraukose. Kuriems eilėraščio posmams tinka šios nuotraukos?

4. Nuotraukose užfiksuoti Lietuvos vaizdai. O kokius gimtinės garsus jos jums primena?

Lietuvoje daug
miškų. Jie gražiai
ošia.

Man patinka,
kai lietus
barbena...

5. Kokius savo namų, tėviškės vaizdus ir garsus prisimenate, kai esate išvykę? Ko pasigendate?

Vienodų dėmenų sudėtis

1. Apskaičiavę sumas sužinosite, kurie autobusai nurodytomis dienomis vyks į nurodytas šalis.

Kovo 10 d.
į Latvija

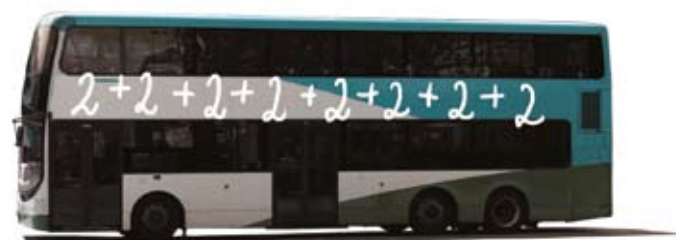
Kovo 12 d.
i Rusiją

Kovo 16 d.
į Baltarusiją

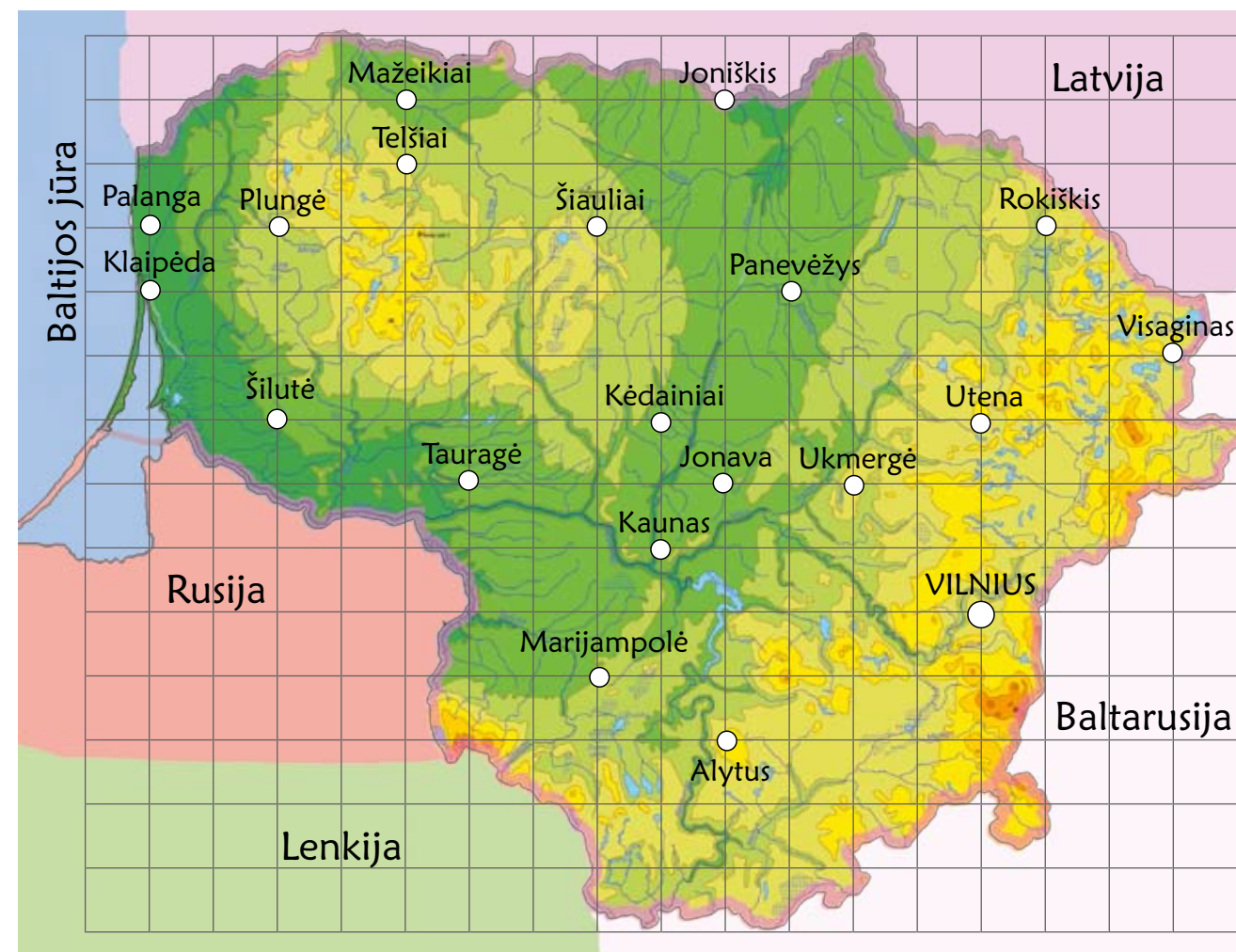

Kovo 20 d.
į Lenkiją

- Į kurias šalis vyks po lygiai autobusų?
- Į kurią šalį vyks mažiausiai autobusų?

2. Du turistai keliaudami po Lietuvą aplankė ir po vieną šalį kaimynę. Kurias šalis jie aplankė? Pro kokius Lietuvos miestus keliavo?

Pirmasis turistas išvyko iš Tauragės ir keliavo tokiu maršrutu:
2R, 1Š, 1R, 1Š, 3R, 2Š, 1V, 1Š, 3V, 1Š, 2R, 1Š.

Antrasis turistai išvyko iš Ukmergės ir keliavo tokiu maršrutu:
3V, 4P, 2R, 1P, 2V, 1P, 2V, 4Š, 1V, 1Š, 3V, 2P.

3. Sudėkite:

- po 2 – septynis kartus,
- po 3 – šešis kartus,
- po 4 – aštuonis kartus,
- po 9 – tris kartus.

$$(2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2)$$

Lesson Thirty Nine: Lithuanian

1. Think and match.

Russia

Germany

Poland

Estonia

France

England

Italy

Switzerland

Spain

Greece

Lithuanian Latvian
Estonian German
Russian Italian
Polish Spanish English
French Swiss Greek

Lithuania

Latvia

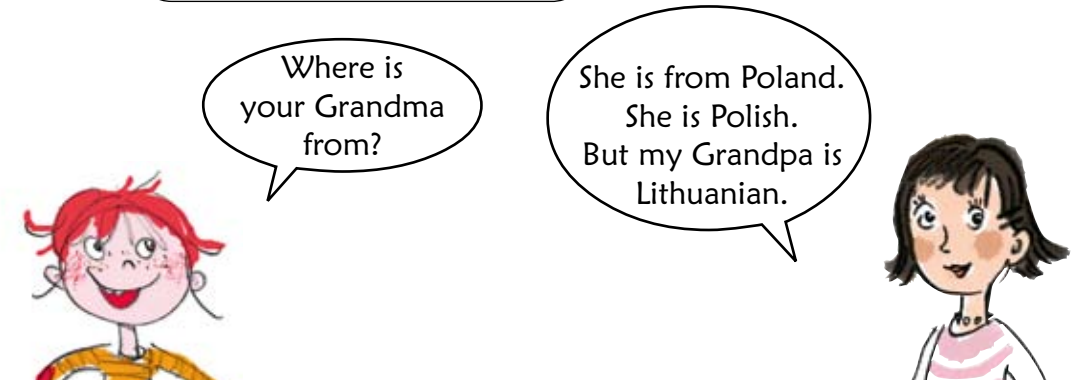
2. Look and listen. Where are they from?

3. Play.

4. Listen and speak.

Mum

Dad

Grandma

aunt

uncle

Grandpa

cousin

Išmokome

Pasakyti šalių ir tautybių pavadinimus:

Estonia – Estonian, Latvia – Latvian, Lithuania – Lithuanian, Italy – Italian, Germany – German, Russia – Russian, England – English, Poland – Polish, Spain – Spanish, France – French, Greece – Greek, Switzerland – Swiss

Saulės ratas

Saulė lietuvių liaudies mene vaizduojama kaip apskritimas, ratas, žiedas ar vainikėlis, papuoštas spinduliais, augalų daigais, kartais geometrinėmis figūromis. Lietuvių mįslėse, dainose ir pasakose saulė dažniausiai vadinama torielka*, katilėliu, bačka**, auksiniu obuolėliu, riduolėle. Dar sakoma: „Saulė žeme ritinėjasi.“ Kartu su tėvais ar mokytoja pasiaiškinkite, ką tai reiškia.

Ant spalvoto popieriaus nusipieškite apskritimą ir dėliodami žoleles, sėklas, uogas, lapus sukurkite saulę.

Jums prireiks: įvairių spalvų popieriaus, pieštuko, žirklių, įvairių sėklų, kruopų, džiovintų uogų, lapų, klijų.

* Torielka (ntk.) – lėkštė.

** Bačka (ntk.) – statinė.

- Priklijuokite, ką išdėliojote, ir saulę iškirpkite. Jei norite, savo kūrinį paryškinkite akvareliniais dažais.

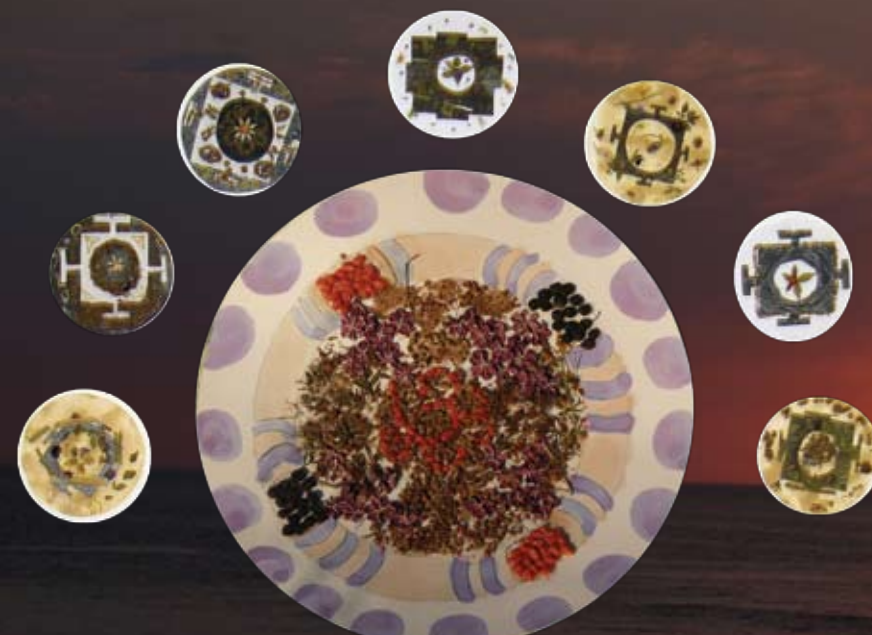

Senovinis papuošalas iš gintaro

- Pastebėkite, kaip išpaustų skylių ritmas primena besisukantį ratą.

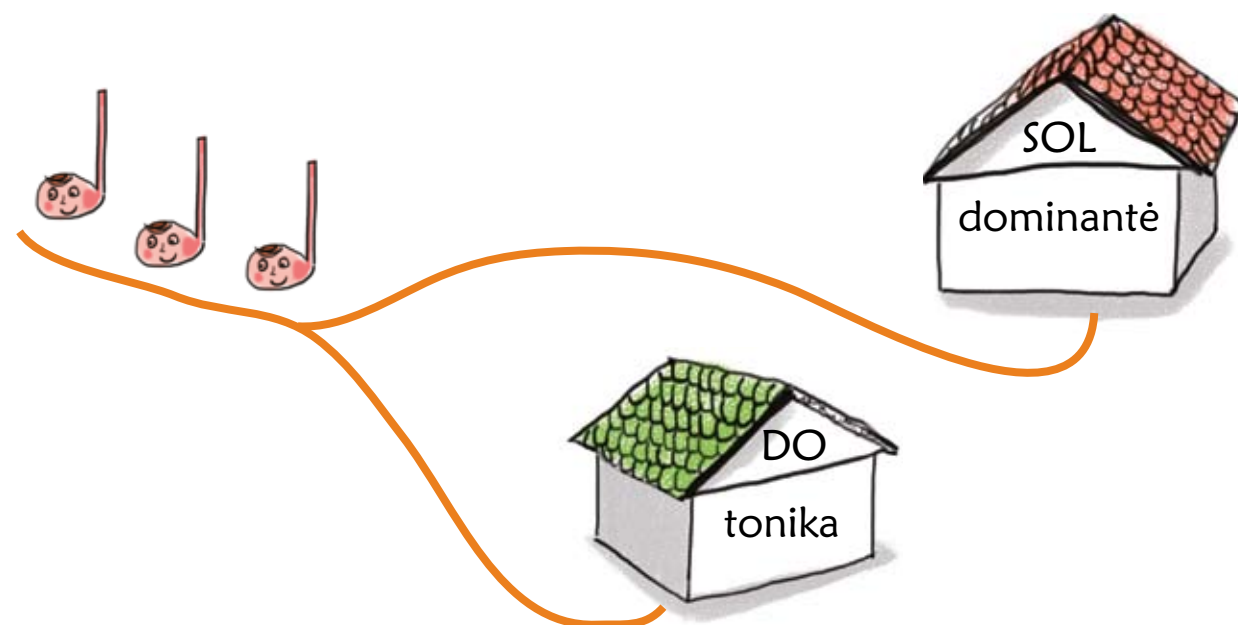

Papuoškite klasę savo kūriniais kitaip nei įprastai. Išdėliokite juos ant patiestos staltiesės arba pakabinkite ant siūlo.

Tonikos kaimynė – dominantė

Dainelės melodija gali nueiti namo pas toniką arba į svečius – pas dominantę.

142

Išmokite dainą – pirštų žaidimą. Laikykite pirštus sugniaužę į kumštį. Dainuodami pirmą ir paskutinę eilutę atlenkite nykštį, o vidurinę eilutę (soka) – mažylį.

DIN DAN DO

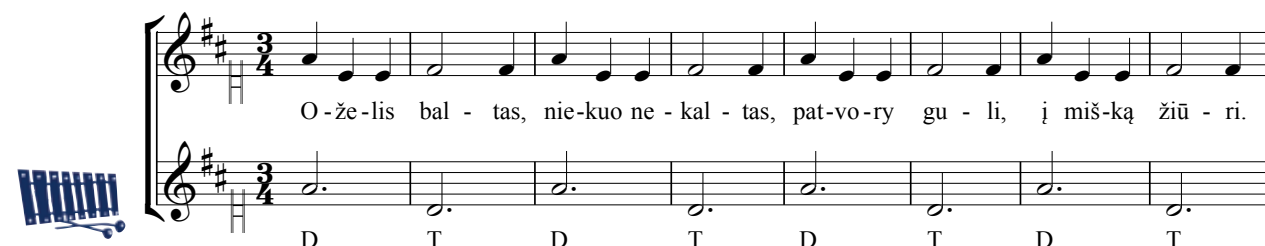
Din dan do, dini dani do,
Soka soka soka soka,
Din dan do.

Pritarkite dainoms toniniais-ritminiais instrumentais.

144

OŽELIS BALTAS

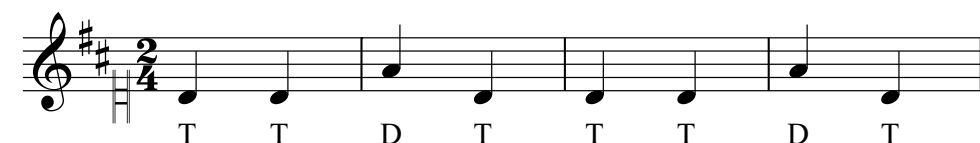
145

HOE ANA

147

Melodiniais-ritminiais instrumentais pritarkite šokiui. Pabandykite patys nustatyti, kada keičiasi tonika ir dominantė.

Mūsų kaimynų šokiai

Lietuvą supa šalys kaimynės, kuriose šokami saviti tradiciniai šokiai.

JANDALINIS

Latvių liaudies šokis

Sustokite poromis ratu, susikabinę vidinėmis rankomis paprastai žemai.

1. Pagrindinis judesys (8 taktai). Grojama pirmoji muzikos dalis.

1 taktas. „Viens“ – treptelkite išorine koja, rankas pakeldami į priekį (treptelėjimas atliekamas su galvos akcentu). „Du“ – užkryžiuokite vidinę koją ir pastatykite ją ant puspirščių prieš išorinę koją, rankas nuleisdami žemyn.

2 taktas. „Viens“ – treptelkite vidine koja (VI pozicija), rankas pakeldami pirmyn. „Du“ – užkryžiuokite išorinę koją ir pastatykite ją ant puspirščių prieš vidinę koją, rankas nuleisdami žemyn.

3–4 taktas. Keturiais paprastaisiais žingsniais apsisukite vieną ratą pro išorę (mergaitės per dešinę petį, berniukai – per kairį).

5–8 taktas. Pakartokite 1–4 takto judesius. Pabaigoje susikabinkite krepšeliu pro priekį.

2. Polkos žingsnis ratu (8 taktai). Grojama antroji muzikos dalis.

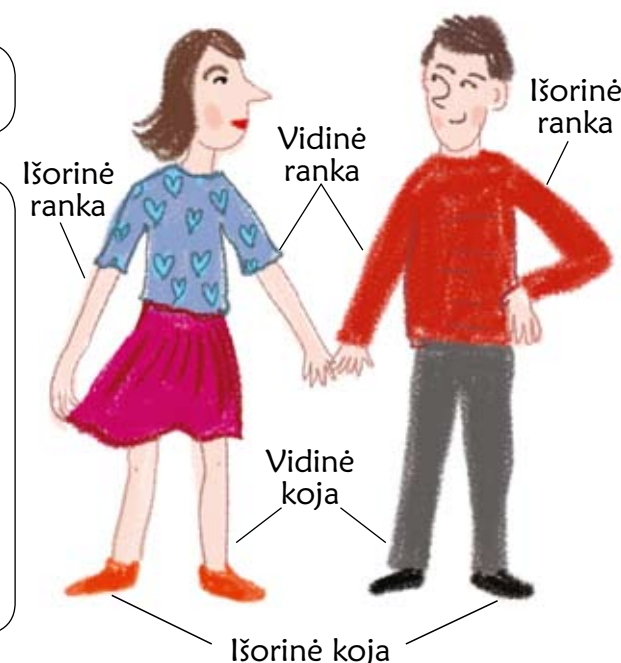
1–8 taktas. Šokite aštuonis polkos žingsnius ratu dešinėn, pradėdami dešine koja. Pabaigoje susikabinkite vidinėmis rankomis paprastai žemai.

Išmokite latvių liaudies šokį.

- Apibūdinkite, koks yra latvių šokio „Jandalinis“ tempas, kokie žingsniai.
- Palyginkite lietuvių ir latvių šokius, kuriuos mokate šokti, ir pasakykite, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi.

Kas yra emigrantai ir kas – imigrantai?

Į kitą šalį dirbti ir gyventi išvykstantys žmonės vadinami **emigrantais**. Tėvynėje jie dažniausiai neturi darbo arba turimas darbas jų netenkinama. Lietuva yra Europos Sąjungoje, todėl Lietuvos žmonės gali laisvai keliauti po Europos Sąjungos šalis, mokytis ten ir dirbti. Jeigu į užsienį dirbti išvyksta vienas šeimos narys, dažniausiai – tėtis, jis siunčia savo šeimai uždirbtų pinigų ir sugrįžta aplankyti per šventes.

Daug lietuvių dirba Anglijoje, Ispanijoje, Norvegijoje. Kai kurie iš jų persikelia gyventi į užsienį su šeimomis. Lietuviai tarpusavyje bendrauja, Anglijoje netgi turi savo parduotuves, o vaikams – mokyklėles, į kurias eidami bent kartą per savaitę jie nepamiršta lietuvių kalbos.

Norvegijos žuvų apdirbimo fabrike

Otavos lituanistinė mokykla „Vyturėlis“

Lietuviška parduotuvėlė Londone

Londono šeštadieninė mokykla „Pasagėlė“

- Gal kas nors iš jūsų giminaičių yra išvykęs dirbti ar mokytis į užsienį? Jei patys gerai nežinote, pasiklauskite tėvų ir papasakokite, kur jie išvykę, kaip jiems ten sekasi, ar dažnai sugrįžta. O gal susiduria su kokiais nors sunkumais – jų taip pat nenuitylėkite.
- Jei jums tektų pasišnekėti su namo sugrįžusiu emigrantu, paklauskite, kaip jis buvo priimtas svetimoje šalyje.

Iš kitų šalių dirbti ir gyventi atvykę žmonės vadinami **imigrantais**. Pavyzdžiui, žmonės, dirbti ir gyventi į Lietuvą atvykusius iš kitos šalies, vadiname imigrantais. Lietuviai, išvykę dirbti ir gyventi svetur, savoje gimtinėje vadinami emigrantais.

Į Lietuvą atvykstama dirbti iš įvairių šalių, pavyzdžiui, iš Baltarusijos, Ukrainos, bet yra ir iš Kinijos.

Kur kas geriau sekasi tiems imigrantams, kurie moka valstybės, į kurią atvyko, kalbą.

Kinų restorano virėjas

Klaipėdos uosto krantines rekonstruojantys bulgarai

- Ar jums yra tekę susitikti, o gal ir pabendrauti, su į Lietuvą atvykusiais žmonėmis – imigrantais? Pasikalbėkite apie tai su tėvais, gal jie padės prisiminti. Kaip jie atrodė, kokius darbus dirbo? Ar mokėjo kalbėti lietuviškai?
- Aptarkite su klase, kuo ypatinga imigranto padėtis svetimoje šalyje.